

För hundra år sen bildades en kommitté.....

- som i den nationalromantiska tidsandan skulle skapa en folkdräkt,
- som skulle vara en påminnelse om det gamla sättet att klä sig,
- och som skulle vara så allmängiltig att den kunde duga i ett helt, **stort**, län.

Så tillkom 1912 års Norrbottensdräkt.

Det är den mest omhuldade, omstridda och omgjorda bygdedräkten i vår del av Sverige.

När den skapades måste den ha blivit en stor succé, för man vävde tyg och sydde dräkter på folkhögskolor, hushållsskolor och arbetsstugor i sådan omfattning att den snabbt blev en vanlig företeelse över hela länet.

Den är omhuldad av alla dem som har den i arv efter mor och mormor, även om man inte sett henne bära den, för det är ju "den rätta dräkten". Det är den dräkten som för de flesta representerar hembygden, vare sig det är den gammalblå, den sandelbruna eller den skogsgröna kjolrandningen. Den, och ingen annan.

Den har förändrats, eftersom den har levt så länge att många tagit sig rätten att veta hur det "ska vara" och "vad som hör till". Man har lagt till och tagit bort, man har förenklat och krånglat till, man har "bestämt". Man har inte tagit hänsyn till den knapphändiga dokumentation som skaparna efterlämnat, utan haft andra syften med sina bestämmelser.

Den är omstridd, kanske just därför att den blivit så förändrad. Redan efter något tiotal år hade skaparna själva lagt till detaljer, plagg och gjort små förändringar. Mindre utförliga beskrivningar medförde att de dräkter som därefter vävdes och syddes fick lite olika utformningar beroende på vem som var instruktör. Därför skapade en ny kommitté år 1956 en annan "Norrbottensdräkt", som skulle vara mer representativ och enhetlig, och tillverkad med ett större mått av hantverkskvalitet. Den strid som uppstod mellan Norrbottensdräkterna får man kanske skylla på den nya kommitténs skarpa fördömande av den gamla dräkten, och uttalanden som "du kan väl ha den när du städar".

Men den "gamla dräkten", den man skapade 1912, är den som gjort djupast avtryck i vår norrbottniska historia. Den finns på svenskättlingarna i USA, den finns på norrbottningar i andra delar av Sverige. Och allra mest finns den på tornedalingarna! Så till den grad att den sen många år tillbaka kallas Tornedalsdräkten. Och ingen värnar sin hembygd – och sin bygdedräkt – som tornedalingen.

Den 16 april 1912 fick man för första gången se dräktplaggen i en tablå under en soaré.

Den 14 april 2012 får vi chansen att för andra gången beskåda åtminstone en del av dessa plagg.

Då startar nämligen utställningen "1912 års Norrbottensdräkt 100 år" på Norrbottens museum.

Vi hoppas att visningen blir en lika stor succé nu, som den blev 1912. Vi tror att utställningen kommer att ge svar på många av de frågor som funnits kring dräkten. Vi vet att Norrbottensdräkten är viktig och intressant för väldigt många människor i vårt län.

Och för tornedalingen är den kanske alldeles särskilt intressant. Välkommen du också!

Luleå i februari 2012

Med vänlig hälsning

Folkdansringen Övre Norrland,

Elisabet Martinsson